

Rdestowce (*Reynoutria* spp.)

- charakterystyka
  - metody zwalczania
  - dobre praktyki w zakresie likwidacji

Gatunki i pochodzenie

Rdestowiec ostrokończysty (japoński) *Reynoutria japonica*

Pochodzi z Azji Północno-Wschodniej (Japonia, Chiny kontynentalne, Tajwan oraz Półwysep Koreański), gdzie zasiedla wilgotne doliny oraz górskie zbocza, sporadycznie rośnie również na skraju górskich poletek leżących na wysokości nawet 2600 m n.p.m., najczęściej na ubogiej glebie. Po raz pierwszy został przywieziony do Europy w 1825 r. przez holenderskiego naukowca von Siebolda.

W większych ilościach sprowadzono go w 1848 r. – jako roślina ozdobna trafiła następnie do parków i ogrodów w różnych krajach, skąd zaczęła się w sposób niekontrolowany rozprzestrzeniać niemal po całej Europie. Prawdopodobnie wszystkie rośliny w Europie pochodzą z jednego klonu przywiezionego w 1848 r.

Gatunki i pochodzenie

Rdestowiec sachaliński *Reynoutria sachalinensis*

Pochodzi z Azji Północno-Wschodniej – z należących do Federacji Rosyjskiej Wysp Kurylskich oraz z Sachalinu, a także z japońskich wysp Hokkaido oraz Honsiu. Rośnie tam na piaszczystych glebach na brzegach potoków i rzek – gatunek ten generalnie preferuje wilgotne otoczenie.

Rdestowiec sachaliński sprowadzono do Europy w 1860 r. w celach dekoracyjnych. Z ogrodu botanicznego w Petersburgu trafiał następnie do kolejnych parków i ogrodów. Jego uprawa wymknęła się jednak spod kontroli i rdestowiec rozprzestrzenił się w siedliska naturalne, gdzie nie ma naturalnych wrogów i dobrze prosperuje.

Gatunki i pochodzenie

Rdestowiec pośredni (czeski) *Reynoutria x bohemica*

Gatunek ten jest krzyżówką dwóch wymienionych wyżej gatunków rdestowców. Po raz pierwszy został opisany w Republice Czeskiej. Rdestowiec czeski rozmnaża się głównie na drodze wegetatywnej, tzn. regenerując się z fragmentów kłocza i łodyg, ale stwierdzono również przypadki rozmnażania z nasion. Rdestowcowi czeskiemu odpowiada wilgotna gleba zasobna w składniki odżywcze z regularnie wzruszaną warstwą wierzchnią.

Najczęściej występuje w miejscach użytkowanych przez człowieka, jednak coraz częściej rozprzestrzenia się na siedliska czysto naturalne, zwłaszcza wzdłuż potoków i rzek. Ma lepsze zdolności regeneracyjne i jest bardziej konkurencyjny niż jego „rodzice”, w związku z tym często wypiera je z miejsc, które wspólnie zasiedlają.

Charakterystyka

- W warunkach Europy Środkowej osiągają wysokość 3–5 m. Rosną szybko, nawet 8 cm dziennie.
- Występują na niemal wszystkich typach gleb, włącznie z glebami z tendencją do wysychania oraz glebami torfowymi. Są w stanie tolerować niedobór azotu oraz wysokie stężenia metali ciężkich, na ogół jednak najbardziej odpowiadają im gleby wilgotne i wznuszone.
- Zimują w postaci kłacza, które sięga do kilku m w głąb ziemi i szeroko rozrasta się na boki.
- Rozmnażają się głównie wegetatywnie (kłacza i kawałki pędów), do powstania nowej rośliny wystarczy kawałek kłacza o wadze ok. 0,7 g. W Europie na ogół nie rozmnażają się za pomocą nasion.

Charakterystyka

- Tworzą zwarte płyty, które wypierają rodzimą roślinność.
- Głównymi drogami rozprzestrzeniania się są ciekły wodne oraz pobocza dróg i linii kolejowych. Można go również znaleźć na terenach ruderalnych, brzegach lasów, łąkach, pastwiskach lub na terenach zabudowanych.
- Kwitną od sierpnia do października, toteż sadzony był przez pszczelarzy jako pożytek dla pszczół.
- Mogą być wykorzystywane jako rośliny energetyczne.
- Mają zdolność oczyszczania gleb silnie skażonych, w tym również metalami ciężkimi.
- Zwalczenie jest bardzo trudne, ponieważ wymaga zlikwidowania całego systemu kłaczowego. Sprawdzają się głównie metody chemiczne.

Charakterystyka

Charakterystyka

Charakterystyka

Biała Głuchotańska

Charakterystyka

Nysa Kłodzka

Charakterystyka

Odra

Charakterystyka

Charakterystyka

Właściwości lecznicze

Kłącze rdestowca japońskiego wykorzystywane jest w tradycyjnej medycynie chińskiej i japońskiej od tysięcy lat. Stanowi ważny surowiec zielarski, stosowany najczęściej jako środek na różnego rodzaju infekcje (zarówno bakteryjne, wirusowe jak i grzybicze), bóle stawów, a także wspomagająco w chorobach układu sercowo-naczyniowego oraz niektórych typach nowotworów. Wspomaga również procesy oczyszczania i detoksykacji organizmu.

Metody zwalczania

➤ mechaniczne

➤ wypas

➤ wypalanie

➤ przykrywanie

➤ biotechniczne

➤ chemiczne

➤ eksperymentalne, w tym biologiczne

Metody zwalczania

Mechaniczne

➤ wykopywanie, koszenie

➤ mulczowanie

Metody zwalczania

Wypas

Metody zwalczania

Wypalanie

Przykrywanie

Biotechniczne: maty wiklinowe, wysadzanie drzew

Metody zwalczania

Chemiczne

- Mazanie, oprysk, iniekcja
- Środkiem o działaniu totalnym (glifosat, flazasulfuron) lub wybiórczym (trichlopyr)
- Przy użyciu pędzli, opryskiwaczy ciągnikowych, spalinowych z dmuchawą, ręcznych, sprzętu do iniekcji

Metody zwalczania

Prawne aspekty zwalczania chemicznego

Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2018 r. poz. 1310 z późn. zm.).

„Środki ochrony roślin należy stosować w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska, w tym przeciwdziałać zniesieniu środków ochrony roślin na obszary i obiekty niebędące celem zabiegu z zastosowaniem tych środków oraz planować stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem okresu, w którym ludzie będą przebywać na obszarze objętym zabiegiem.”

Strona internetowa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wyszukiwarka-srodkow-ochrony-roslin>

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Prawne aspekty zwalczania chemicznego

Ograniczenia w stosunku do wód

Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 z późn. zm.) – środki ochrony roślin uznawane są za substancje mogące powodować zanieczyszczenia wód. Z tego względu stosowanie tych środków może zostać zakazane lub ograniczone:

- w strefach ochronnych ujęć wody,
- na obszarach ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Ograniczenia w stosunku do obszarów leśnych

Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL) corocznie opracowuje aktualną listę środków ochrony roślin zalecanych do stosowania w leśnictwie

Ograniczenia w stosunku do obszarów chronionych

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.) - stosowanie środków ochrony roślin jest czynnością zakazaną na terenie parków narodowych i rezerwatów przyrody. Zakaz nie obowiązuje , jeśli działanie to zostało uwzględnione w planie ochrony lub zadaniach ochronnych, albo związane jest z zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego.

Metody zwalczania

Eksperymentalne

- **Biologiczne** - wykorzystują naturalnych wrogów poszczególnych gatunków (zwierzęta, grzyby), np.
  - chrząszcz opuchlak truskawkowiec *Otiorrhynchus sulcatus* (Coleoptera: Curculionidae), którego larwy żywią się korzeniami i kłączami, a dorosłe osobniki liśćmi rdestowca,
  - liściożerny gatunek owada Gallerucida nigromaculata (Coleoptera: Chrysomelidae) – gatunek ten reguluje liczebność rdestowca w Japonii,
  - selektywny pluskwiak *Aphalara itadori* z rodziny miodówkowatych (Psyllidae),
  - grzyb workowy *Mycosphaerella polygoni-cuspidati*.
- **Rażenie prądem** <https://www.youtube.com/watch?v=xV8L-Xm53Vc>

Metody zwalczania

Porównanie metod zwalczania rdestowców

Metoda	Skuteczność	Bezpieczeństwo dla środowiska naturalnego	Czasochłonność
Oprysk liści herbicydem	***	*	*
Iniekcja herbicydu	***	**	***
Kombinacja metod chemicznych i koszenia	**	**	**
Koszenie	*	***	***
Wypas	*	***	***
Wykopywanie	*	**	***
Metoda biologiczna	?	?	***
Metody biotechniczne	*	***	***

Dobre praktyki

Projekt realizowany przez Gminę Krzyżanowice przy współpracy z Uniwersytetem Śląskim: **Przywrócenie naturalnej sukcesji roślinnej na obszarze „Meandrów Granicznych Odry”**; dofinansowany z WFOŚiGW, kwota 148 000,00 zł na wykaszanie oraz użycie środka herbicydowego.

Dobre praktyki

Projekt realizowany przez RDOŚ w Opolu „***Ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych położonych na obszarze województwa opolskiego***”, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
Okres realizacji projektu: od 1 lipca 2016 r. do 31 grudnia 2021 r.

Miejsce zwalczania rdestowców:

Obszary Natura 2000: Przyłęk nad Białą Głuchołaską, Opolska Dolina Nysy Kłodzkiej, Żywocickie Łęgi

Stosowana metoda:

Zabiegi chemiczne (metoda beskidzka)

Substancja czynna: glifosat

Stosowany sprzęt: opryskiwacze ręczne i spalinowe oraz sprzęt do iniekcji (do 5 m od brzegu cieków)

Dobre praktyki

Oprysk

Dobre praktyki

Iniekcja

Dobre praktyki

Efekty

Děkujeme za uwagę

Karolina Olszanowska-Kuńka, Wojciech Lewandowski

Fot. K.Olszanowska-Kuńka, T. Biwo

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

